

Sakha-English Dictionary

This dictionary includes all Sakha words found in L. N. Kharitonov's *Самоучитель якутского языка* (Yakutsk, Third Edition, 1969), with several useful additions of vocabulary drawn from other sources.

Here I give, with a few exceptions, only the lemma forms of words: the nominative or “foundational” case form of nouns; the verbal stem, identical to the second-person singular imperative, which in Sakha functions as the “infinitive”.

I do not indicate the part of speech unless it would otherwise be unclear. Verbs are indicated in the English infinitive, preceded by “to”.

I try to indicate those words that are borrowed from Russian, and to give the original Russian form, though sometimes the words are so altered in Sakha as to make their origin unclear. A very high percentage of beginner's vocabulary in Sakha comes from Russian, but this has mostly to do with the themes addressed in introductory language lessons. The overall percentage of Russian loan words in Sakha is considerably lower.

A

аан - door
аас - to go past, to pass, to fly over
аат - name
ааттаах - famous, well-known
аах - to read
абыраа - to save, to rescue, to assist
аҕа - father
аҕал - to give, to bring
аҕас - older sister
аҕыйах - some, not much
аҕыс - eight
айах - mouth
айылҕа - nature
айылҕа каһа - natural gas
ала - piebald
алаадьы - *olady*, pancakes
алҕас - mistake, error
алта - six
алта сүүс - six hundred
алтан - copper
алыһар - perch
ампаар - grange, granary, storehouse (*Rus.* амбар)
ампаар дьибэ - Russian izba
аны - now

араас - different, various
Арассыыйа - Russia
ардах - rain
арыгы - wine
арыт - sometimes
арыы - butter
ас - food
ас - to open; to push, to instigate, to follow (анньар- third-person singular present)
аһаа - to eat
аһат - to feed
аһылык - food, feed
аһына - grasshopper
аһыы - sour, bitter, salted
аһыы сүөгэй - sour cream
ат - horse
ат сэбэ - horse tack
атас - friend
атах - foot
атах танаһа - footwear
атын - other, another
атырдьах ыйа - August
атыылаа - to sell
атыылас - to buy
атыыр - stallion
ахсынныы - December
аччык - hungry

Б

баай - to connect, to bind, to tie
баанньык - bath, sauna (*Rus.* баня)
баар - to be, there is
баас - wound
баата - wool (*Rus.* вата)
бааһына - arable land, tillage, pasture
баҕа - frog
балаҕан - yurt
балаҕан ыйа - September
балык - fish
балыс - younger sister
балыксыт - fisherman
балыктаа - to fish
бар - to go
барабыай - sparrow (*Rus.* воробей)
бары - all

бас - head
бас - to scoop, to ladle out, to carry water
бастаан - at the beginning
бастын - first, best
баһаалыста - please (*Rus.* пожалуйста)
баһаар - bazaar, market
баһыыба - thank you (*Rus.* спасибо)
баттах - hair
бачыынка - dress boots
биилкэ - fork (*Rus.* вилка)
биир - one
бииргэ - together
бил - hucho (fish)
билигин - now, at this moment
билиидэ - stove (burner) (*Rus.* плита)
билиэт - ticket (*Rus.* билет, *Fr.* billet)
биллэрии - announcement
биһиги - we
бинтиэпкэ - rifle (*Rus.* винтовка)
бириэмэ - time (*Rus.* время)
бириэмийэ - prize (*Rus.* премия)
биэ - mare
биэдэрэ - bucket, pail (*Rus.* ведро)
биэр - to give, to issue
биэс - five
биэчэр - evening event, *soirée* (*Rus.* вечер)
болуотунньук - carpenter
боппуруос - question (*Rus.* вопрос)
боробулуоха - wire
бородуукта - product (*Rus.* продукт)
боромньу - harrow
боромньулаа - to harrow
боростуой - simple (*Rus.* простой)
борокуот - steamboat (*Rus.* пароход)
боротокуол - protocol (*Rus.* протокол)
бортунуой - clothier, tailor
ботуруон - cartridge (*Rus.* патрон)
бочугурас - hazel grouse
бөдөн - massive, large
бөҕө - durable, strong
бөрө - wolf
бөтүүк - rooster (*Rus.* петух)
бөһүөлэк - settlement, township, village (*Rus.* посёлок)
бу - this
бугул - haycock, haystack
бугулаа - to stack hay, to make a haycock
бул - to find, to locate, to get

булт - hunting, the hunt
бултаа - to hunt
булчут - hunter
булуук - plow (*Rus.* плуг)
буол - to become
буорах - powder (*Rus.* порох)
буортулаах - dangerous, harmful
буортулаа - to harm
буоһа - reins
буочука - barrel, cask (*Rus.* бочка)
бурдук - wheat, grain, flour
бурдук быһааччы - reaper
бурдук үүннэрийи - husbandry, tilling
буруо - smoke
буруолаа - to fume, to fill with smoke, to make smoky
бус - to ripen
бус - to stew, to cook up
буулдьа - bullet (*Rus.* пуля)
буулка - breadroll (*Rus.* булка)
бүгүн - today
бүлүүһэ - tray (*Rus.* блюдо)
бүөр - kidney
бүргэс - awl
бүрүүкэ - trousers (*Rus.* брюки)
бүт - to end, to terminate, to run out
бүтэр - to finish (something), to stop (something) (takes direct object)
быа - горе
быар - liver
бийыл - this year, in this year
былаат - scarf, shawl
былаах - flag (*Rus.* флаг)
былахы - flea
былыт - cloud
быраас - doctor (*Rus.* врач)
бырааһынньык - holiday (*Rus.* бырааһынньык)
быраат - younger brother
бырдах - mosquito
быс - to cut
быһар массыына - stopper, reaping machine
быһах - knife
быт - louse
бытааннык - slowly
бытык - moustache, beard
быыбар - elections (*Rus.* выборы)
быыл - dust (*Rus.* пыль)
бэбиэскэ - summons, writ, subpoena (*Rus.* повестка)
бэлиэ - sign, mark, token, character

бэлэм - prepared
бэлэмийэ - to prepare
бэргэхэ - hat
бэргэн - accurate, well-aimed
бэрт - very, excellent, totally
бэрэбинэ - log, beam (*Rus.* бревно)
бэрэбиэркэлээ - to verify (*Rus.* проверять)
бэрэмээт - trotline (*Rus.* перемёт)
бэрэссээдээтэл - representative (*Rus.* председатель)
бэс - pine
бэс ыйа - June

Д

дакылаат - report (*Rus.* доклад)
дал - corral, pen
дежурнай - attendant, sentry (*Rus.* дежурный)
дэлби тэбии - explosion, blast
диринг - deep
доҕор - friend
дойду - country, region, locality
долбуур - shelf
долгун - wave
дорообо - hello, hi (*Rus.* здорово)
доруобуйа - health (*Rus.* здоровье)
доруобунньук - shot, buckshot (*Rus.* дробь)
дөлүһүөн - rose-hips
дуга - arc (*Rus.* дуга)
дуо - interrogative particle (equivalent to *Rus.* ли)
дурда - duckblind, hut

Дь

дьаарысса - spring grain, spring bread
дьааһык - box (*Rus.* ящик)
дьабара - suslik, ground squirrel, spermophilus
дьахтар - woman
дьиэ - house, building
дьиэ сууйааччы - cleaning lady
дьон - people
дьөлө ас - to puncture
дьууппа - skirt (*Rus.* юбка, *Fr.* jupe)
дьиэ - house

дъэдъэн - wild strawberry
дъиэбэ - at home
дъэнкир - clear, diaphanous, limpid, transparent
дъэнкир арыы - clarified butter
дъэхимиэн - barley

И

идэ - occupation, profession
ииктээ - to urinate
иистэн - to sew
иит - to raise, to nourish, to bring up
ийэ - mother
икки - two
иккиэн - both
иккитэ - twice
илии - hand
илим - net
илимнээ - to fish with a net
иннигэр - in front of, before
иннэ - needle
инчэбэй- wet, moist
ир - to melt, to thaw
ирбэт тонг - permafrost
ис - interior, lining
ис - belly, gut
ис - to drink
искэх - roe, fish eggs, caviar
испиир - spirits (alcohol) (*Rus.* спирт)
испиискэ - matches (*Rus.* спички)
испиихэк - list, record (*Rus.* список)
истии - shchi (*Rus.* щи)
истээх тагас - warm clothing with fur or with a warm lining
иһигэр - within, in
иһит - dishware
ити - that
итэбэс - insufficiency
ичигэс - warm

К

кии - manure
киин - center
киинэ - cinema (*Rus.* кино)

киир - to enter
килиэп - bread
киллэр - to introduce, to drive in
ким - who
кيني - he, she, it
кинигэ - book (*Rus.* книга)
киир - to engage, to undertake, to start
кир - filth, dirtiness
кирдээх - dirty
кирилиэс - ladder, staircase
кирпииччэ - brick (*Rus.* кирпич)
кирээдэ - vegetable plot, flower bed, garden
кистээ - to neigh
киһи - person
киэһэ - in the evening
киэһээни (*adj.*) - evening
киэн - expansive
киэргэт - to decorate
колхозтаах - kolkhoznik
көбүн - mallard
көбүс - back, spine
көлүй - to harness, to yoke
көмө - help, aid, assistance
көмөлөс - to help
көмүс - silver
көннөр - to correct, to amend
көр - to look
көрдөр - to show
көстүбэт - not visible, invisible
көстүүм - suit
көт - to fly
көтөр - bird
көтөх - dry
көтүт - to omit, to leave out
көхө - coat-rack
куба - swan
кугас - red, reddish, russet, *roux*
куйаас - heat, hot
куйуур - scoop-net
кулахы - bug, bedbug
кулгаах - ear, ears
кулун - foal
кулун тутар - March
кулут - slave
кулууп - club (*Rus.* клуб)
кумах - sand
куобах - hare

куолас - ear (of grain or corn)
куоластаа - to vote (*Rus.* голосовать)
куорат - city (*Rus.* город)
куоска - cat (*Rus.* кошка)
куот - to flee, to escape
куоталаһыы - competition
кур - belt
кураанах - dry
куртах - stomach
куртуйах - black grouse
куруһуок - circle, group (*Rus.* кружок)
кус - duck
куһаҕан - bad
куһаҕаннык - poorly
кут - to pour
куттан - to fear, to be afraid
кутуйах - mouse
кутурук - tail
куукуна - kitchen (*Rus.* кухня)
куул - bag, sack, matting
куур - to dry out
куурт - to hear, to hearken
куурусса - chicken (*Rus.* курица)
кууттал - danger
куутталлаах - dangerous
күл - ash
күлгэри - lizard, newt
күлүк - shadow
күн - day, sun
күндү - valuable, expensive
күнүс - daytime
күргэ - bridge
күрт - to shovel (күрдьэр- he/she/it shovels)
күрүө - fence, hedge
күөгү - fishing rod
күөгүлээ - to fish with a rod
күөл - lake
күөмэй - throat
күөрчэх - sbiten
күөрэгэй - lark
күөх - blue, green
күһүн - fall, autumn, in the fall
күтэр - water vole, water rat
күүс - power, strength
күүстээх - powerful, strong
кыараҕас - narrow
кылаас - class, classroom (*Rus.* класса)

кылгас - short
кылыс - sword
кымныбы - knout
кымырдаҕас - ant
кымыс - kumiss
кынат - wing
кыптыый - scissors
кыра - small
кыраабыл - rake (*Rus.* грабли)
кыратык (*adv.*) - not much, a little
кырдыаҕас - old
кырдык - true, veritable, exact
кыргыттар - girls
кырса - Arctic fox
кырынаас - ermine, stoat
кыстаа - to hibernate, to winter over
кыһыл - red
кыһыл көмүс - gold
кыһын - winter, in the winter
кытаанах - hard
кытта - with
кытыы - edge, boundary
кыыл - beast, animal
кыыл таба - wild deer
кыырт - hawk
кыыс - girl
кэбирэх - delicate, flimsy, frail
кэбэ - cuckoo
кэбэ эт - to cuckoo
кэл - to come
кэннигэр - behind
кэпсээ - to tell, to narrate
кэпсэт - to converse
кэргэн - family
кэрт - to chop, to cut
кэт - to dress, to wear

Л

лаампа - lamp (*Rus.* лампа)
лааппы - shop (*Rus.* лавка)
луук - onion (*Rus.* лук)
лэппиэскэ - flatbread

М

майаџас - whitefish
малатыылка - thresher (*Rus.* молотилка)
манаа - to guard, to tend, to let graze
манна - here, hither
маннык - such
маннайгы - first
мангыраа - to moo
мас - tree, wood, stick
мас кус - decoy (wooden duck)
мас отгук - wood fuel, firewood
мас ууһа - woodworker, joiner
маассабай - mass (adj.), massive (*Rus.* массовый)
массыына - machine (*Rus.* машина)
мастерской - workshop, studio, atelier (*Rus.* мастерская)
матараас - mattress (*Rus.* матрац)
миэбэл - furniture (*Rus.* мебель, *Fr.* meuble)
миэхэ - me, of me, to me
миин - to ride (a horse)
миискэ - dish, pan
мин - soup
мин - I
минньигэс - delicious, sweet
моџотой - chipmunk
моџой - snake
молот - hammer (*Rus.* молот)
моой - neck
моонньоџон - black currant
моркуоп - carrot (*Rus.* морковь)
мохсоџол - falcon
мунду - minnow
муннук - corner
мунньар массыына - haymaker, haymaking machine
муннях - meeting, assembly
мунха - seine (fishing net)
муора - sea (*Rus.* море)
муос - horn
муоста - floor
мурун - nose
мутукча - needle
муус - ice
муус тутар - April
муустаах - icy, ice-covered
мүнүүтэ - minute

мыыла - soap (*Rus.* мыло)
мэ - well!
мэкчиргэ - owl
мэйии - brain
мэлдьи - always, constantly

Н

наада - it is necessary, must, need (*Rus.* надо)
наадата суох - unnecessary
намыһах - low
наскы - socks (*Rus.* носки)
нуорма - norm
нуучча - Russian
нууччалыы - in Russian
нүөлсүт - to bespatter, to irrigate, to water
нэдиэлэ - week
нэдьэгэй - cottage cheese
нэһилиэк- village, aul (*Rus.* наслег)
нэһилиэнньэ- population (*Rus.* население)

Нь

ньирэй - newborn calf
ньооска - spoon (*Rus.* ложка)

О

обуос - wagon-train, supplies (*Rus.* овоз)
огурсу - cucumber (*Rus.* огурец)
оҕо - child
оҕонньор - old man
оҕоһут - babysitter
оҕуруот - vegetable plot, garden
оҕуруот аһа - vegetables
оҕус - bull
оҕус - to scythe, to cut, to mow (охсор- third-person singular present)
оҕут - to fall, to tumble
ойбон - ice-hole
ойох - wife
ойуур - forest

ол - that
олбуор аана - gates
олоппос - chair
олор - to sit
олорт - to plant
олунньу - February
олус - very, a lot
онно - there, thither
онтон - then, later
онор - to make
оночо - boat
онкучах - basement, cellar, underground
оноһун - to prepare
ооһуй - spider
оонньоо - to play
оонньоу - game
оонньоур - toy
ордук - bigger, better, surplus, excess
оргут - to boil
оройуон - region, neighborhood (*Rus.* район)
оройуоннаабы - regional, departmental, neighborhood (*Rus.* районный)
орон - bed
орто (*adj.*) - middle
орун - place
оруос - rye (*Rus.* рожь)
оруосабай - pink (*Rus.* розовый)
оскуола - school (*Rus.* школа)
остолобуой - cafeteria (*Rus.* столовая)
остуорас - guard, watchman (*Rus.* сторож)
остуол - table (*Rus.* стол)
оһох - stove
оһохчут - stovemaker
от - grass, hay
от охсооччу - chopper, haymaker
от ыйа - July
отон - berry
отонноо - to go berry picking, to collect berries
оттоо - to remove hay, to collect hay
оттук - fuel
отун - to heat (the stove)
отут - thirty (*Turk.* otuz)
отуу - hovel, hut
отчуоттаа - to make a report (*Rus.* делать отчёт)
охсор массыына - mower, mowing machine
оччоһо - then

Ө

өл - to die
өлөр - to kill
өлөр - to earn (money)
өрөмүүннээ - to repair (*Rus.* ремонтировать)
өрүс - river
өссө - also, still (*Rus.* ещё)
өстүөкүлэ - glass (*Rus.* стекло)

П

паарта - bench (*Rus.* парта)
пиибэ - beer (*Rus.* пиво)

Р

рабочай - worker (*Rus.* рабочий)

С

саа - gun
саай - to hammer, to hit
саала- hall (*Rus.* зал)
саас - spring, in the springtime
сааһыт- hunter (with a gun)
саахар - sugar (*Rus.* сахар)
саҕа - collar
саҕалаах - with collar, having a collar
саҕынньах - fur coat
сайабылыанньа - announcement (*Rus.* заявление)
сайын - summer, in summer
сайынны - summery, estival
салааска - sled
салай - to lead, to manage, to direct
салгын - air
самыыр - rain
санаа - thought
саһар - to speak
сап - thread
сап - to close
саппыкы - boots

саппыкы онорооччу - bootmaker, cobbler
сарай - hangar, shed, roof
сарсыарда - morning, in the morning
сарсын - tomorrow
сарсынны - tomorrows (adj.)
сарын - shoulder
сас - to hide (oneself)
сахыл - fox
саха - Yakut
сахалыы - in Yakut
сахсырба - fly (insect)
сибиниэс - lead (*Rus.* свинец)
сибиинньэ - pig (*Rus.* свинья)
сибэкки - flower
сииктээх - humid
сиилэс - silage (*Rus.* силос)
силис - root
синньигэс - thin
сир - earth, place
сирэй - face
сис быата - saddle-belt
сиэ - to eat, to dine
сиэл - mane
сиэмэ - seed
сиэп - pocket
сиэркилэ - mirror (*Rus.* зеркало)
сиэх - sleeve
собо - carp
солуома - straw (*Rus.* солом)
сон - coat
соппулуот - fence
сордон - pike
сорох - some
сот - to wipe
сотору - quickly, soon
соттор - towel
сотун - to wipe, to dry (oneself)
сохсо - mouth, maw, trap
сөкүүндэ - second
сөп - good, enough, satisfactory
сөтүөлээ - to swim
сугун - blueberry
сулус - star
суокка - brush
суол - path, road, way (*Turk.* yol)
суон - fatty, greasy
суор - raven

суор - to cut with an axe, to adze, to hew
суорат - soured milk, fermented milk, stewler
суорџан - blanket
суотчут - bookkeeper, accountant
суох - not, there is not
суруй - to write
сурук - letter
суруйааччы - writer
сурунаал - journal, magazine
сутурук - fist
сууй - to clean
суун - to wash (oneself)
суунар иһит - washing basin
сүбэлээ - to counsel, to advise
сүгэ - axe
сүөгэй - cream
сүөһү - livestock
сүөһү үөскэтии - animal husbandry, cattle ranching
сүрдээх - terrible
сүрүн - fundamental, foundational, base
сүрэх - heart
сүүр - to run
сүүрбэ - twenty
сүүрбэ биир - twenty-one
сүүс - forehead
сүүс - one hundred (*Turk. yüz*)
сыа - fat, grease, lard
сыалыһар - burbot
сыаналаа - to appreciate, to evaluate, to assess
сыарџа - sleigh
сыана - price (*Rus. цена*)
сыаналаа - to appreciate, to evaluate, to assess (*Rus. оценивать*)
сыглы сүөһү - horses, equine livestock
сыл - year (*Turk. yıl*)
сылабаар - samovar (*Rus. самовар*)
сылай - to tire
сымнаџас - soft
сымыыт - egg
сымыыттаа - to lay an egg
сынньан - to rest
сыппах - blunt
сырдатыы - enlightenment, enlightening
сырдык - light, bright
сырыт - to occur, to go, to roam, to be located (сылдыар- he/she/it occurs, goes, roams)
сыт - to lie
сытыы - sharp
сыттык - pillow

сыттык хаата - pillowcase
сытыы - sharp
сыыр - chute
сыыс - trash
сыыс - to miss (a target)
сэбирдэх - leaf
сэдиэлкэ - seat, saddle (*Rus.* седелка)
сэлиэһинэй - wheat, corn
сэп - instrument, thing
сэтинньи - November
сэттэ - seven

T

таас- stone (*Turk.* taş)
таас чох- hard coal
таба - deer
табыс - to exit, to leave
тал - to select
танара - god, God
танас - clothing
танын - to get dressed
тап - to hit (a target)
таптаа - to love
тараан - to brush oneself
тараах - comb, coxcomb
тарбах - finger
тарт- to haul, to pull
тайах - elk, moose
тас - to carry, to transport
таһаар - to lead out, to drive out
таһаҕас - freight, cargo
таһыгар - outside of
таһырдыа - outside, on the street
тиин - squirrel
тииннээ - to go squirreling, to hunt squirrel
тиис - tooth, teeth
тиит- larch
тик - to sew
тилин - to come to life
тимир - iron (*Turk.* demir)
тимир ууһа - smith
тимэх - button
тирии - hide, skin
тирээпкэ - rag (*Rus.* тряпка)
тиэй - to transport

тиэйии - cart
тобук - knee
тоџо - why (*interrogative*)
тоџус - nine
тойон - lord, master
тон - to freeze, freezing
тонсуй - to knock, to peck
торбос - grown calf
тоһоџо - nail, stake
тот - to become full, to eat enough, full
тохсунньу - January
төгүрүк - round
төрөө - to be born
төрөт - to give birth
төрүт - root
төһө - how much, to what degree
туйах - hoof
туйгун - excellent, outstanding
тулук - bullfinch
тумус - beak
туораа - to cross, to pass over
туорах - grain
туос - birch-bark
туох - what (*interrogative*)
тур - to stand, to stand up
тураах - crow
туруйа - crane (bird)
туруор - to place, to set
туруу - rising, getting up
тус-туспа - separately, in isolation
туспа - (*adj.*) separate, (*adv.*) separately
туһа - use, utility
туһалаах - useful
туһах - tippet, loop, noose
тут - to hold, to catch
тут - to build
туттар - to hand over
туттар сәп - tool, instrument
тутуу - construction
туу - crib (fishing equipment)
туус - salt (*Turk.* tuz)
туустаах - salty
тууһаа - to salt
тууччах - nelma (fish)
түннүк - window
түөрт - four
түөс - chest (anatomy)

түргэнник - quickly
түс - to attack, to besiege
түс - to flow, to flow into, to lie (spatially), to be found
түхэх - knee
түүллээх - fur, peltry
түүлэхчит- trapper
түүн - night, at night
түүпүлэ - shoe
түүтэх - sheaf
тыа - taiga, forest
тыал - wind
тыаһаа - to emit a sound, to make a noise
тыл - language, word, tongue
тымныы - cold (*n.*), cold (*adj.*)
тыс этэрбэс - *kamuzy*, fur shoes
тыһыынча - thousand
тыы - boat
тыын - to breathe
тэлиэгэ - cart (*Rus.* телега)
тэллэй - mushroom
тэллэх - bed, mattress
тэрий - to organize
тэриэлкэ - plate, serving dish (*Rus.* тарелка)
тэһиин - halter
тэтинг - asp, aspen
тэтэрээт - notebook (*Rus.* тетрадь)

У

убай - older brother
уйа - nest
ук - to enclose, to sheathe
улар - wood grouse, capercaillie
улахан - big
улахан дьон - adults
улаханлык - loudly, mightily
умай - to burn
умат - to light
умус - to dive, to plunge
уһа - right
унуоҕа суох - boneless
унуох - bone
унуохтаах отон - whortleberry (?)
уол - boy
уолаттар - boys
уон - ten

уон биир - eleven
уонна - and
уос - lip, lips
уот - fire
уочарат - line (*Rus.* очередь)
уруучука - pen (*Rus.* ручка)
устуруус - plane (tool)
устуруустаа - to whittle
уһан - to make by hand, to forge, to tinker
уһугун - to wake up
уһул - to take off, to remove
уһун - long
уһун - to swim (устар- third-person singular present)
утуй - to sleep
учуутал - teacher (*Rus.* учитель)
уу - water (*Turk.* su)
уулаа - to drink water (said of animals)
уулаах отон - lingonberry
уулат - to water (animals), to give water
уулусса - street (*Rus.* улица)
уураах - ordinance, bylaw

У

үгүс - multitude, much, many, abundant, ample
үксэ - majority, most
үксүн - in large part, for the most part
үлэ - work
үлэһит - worker
үнкүү - dance
үнкүүлээ - to dance
үөһэ - high, on high
үөн - insect
үөн-көйүүр - swarming insect
үөр - pack, herd
үөрэнээччи - student
үөрэт - to teach
үөрэх - studies
үөрэхтээх - literate, learned
үөскээ - to dwell, to grow in number, to arise
үөт - willow
үр - to bark
үрдүгэр - above, on
үрдүкү - high

үрүмэччи - butterfly
үрүн - white, bright
үрүн көмүс- silver
үрэх - stream
үс - three
үтүлүк- glove
үчүгэйдик - well
үчүгэй - good
үүн- bridle
үүн- to grow
үүннэр- to grow, to raise, to cultivate
үүнээйи- plant
үүнүү- harvest
үүт - milk (*Turk.* süt)
үүттээ- to bore (with an awl)

X

хаал - to stay, to remain
хаан - blood (*Turk.* kan)
хаас - goose
хаас - eyebrows
хааны - kasha (*Rus.* каша)
хаатынка - felt boots
хаачыстыба - quality (*Rus.* качество)
хабды - partridge
хайдах - how
хайыт - to cleave, to crack, to rend
хайыһар - skis
хайыһардаа- to ski
халлаан- sky
халтархай- slippery
ханна- where, whither
ханнык- which, such
ханас- left
ханкы- skates (*Rus.* коньки)
ханкылаа- to skate
хаппыста- cabbage (*Rus.* капуста)
хаптабай- flat, level
хаптабас- red currant
хаптаһын- board
хара- black
хараба суох- blind
хараҥа- darkness, dark
харах- eye, eyes
харандаас- pen (*Rus.* карандаш)

харбаа- to rake up
хартына- picture, painting (*Rus.* картина)
харыйа- fir
харыстааһын- security, defense
харчы- money
хас- to dig
хас- how much
хастыы - how much?
хаһаайыстыбаннай- agricultural, popular-economical (*Rus.* хозяйственный)
хаһыат - newspaper (*Rus.* газета)
хатын- birch
хатырык- scale (of a fish); bark (of a tree)
хатыыс- sturgeon
хатыыскалаа- to skate, to ride
хаххан- wood owl
хобордоох - frying pan (*Rus.* сковорода)
ходуһа- meadow, lea, mowing
хойут - late
хойутаа- to be late
хойуу - thick
холуоһа- galoshes (*Rus.* галоши)
хомуй - to remove, to tidy up
хомуос - ladle
хомурдуос- beetle
хомус- reed, cane, sedge
хомуур- cleaning, harvesting
хомуут- horse-collar
хонтуора- office, bureau (*Rus.* хонтуора)
хонук- day (24 hour period)
хонуу- field, land
хопто- seagull
хорҕолдьун- tin
хороон - burrow
хортуоппуй- potato (*Rus.* картофель, *Ger.* Kartoffel)
хоруй- to furrow, to till, to scrape
хос - room
хотой- eagle
хотон - barn
хоту - north
хотугу - northern
хотуур- braid, plait

Ч

чааннык - teapot (*Rus.* чайник)

чааскы - cup (*Rus.* чашка)
чабылбан - lightning
чаһы- clock, watch (*Rus.* часы)
чиэрбэ- worm (*Rus.* червь)
чооруос- redpoll, finch
чоппууска- chick
чоху- water-beetle
чөмчүүк- pearl (*Rus.* жемчуг)
чугас - near, nearby
чугуун- cast iron (*Rus.* чугуун)
чулку - stockings (*Rus.* чулки)
чүмэчи- candle
чыркымай- teal (bird)
чыычаах- birdie, small bird
чэ - (*interj.*) well
чэпчэки- light, cheap
чэрэниилэ - ink (*Rus.* чернила)
чэрэниилэ иһитэ - inkpot

Ы

ыа - to milk
ыал - neighbour, dweller, inhabitant
ыалдыар киһи - sick person
ыам - spawning
ыам ыйа - May
ыанньыксыт - milkmaid
ыарахан - heavy, expensive
ыарыы - illness
ый - month
ый - to indicate
ыйаа - to hang, to hang up
ыйыт - to ask
ыйытыы - questioning, interrogation
ыйыы - indication, precept
ыл - to take
ыллаа- to sing
ынах- cow
ынах сүөһү- cattle
ынах ыаччы- milkmaid, milker
ынгыр- to call, to summon
ынгыыр- saddle
ынгыырдаа- to saddle
ыраас- clean
ыраастаа- to clean
ыраах- far, far-away

ырбаахы- shirt
ырыа- song
ыс- to seed, to sow
ыскаап - closet, shelf (*Rus.* шкаф)
ыскамыйка - bench (*Rus.* скамейка)
ыспыраапка- certificate (*Rus.* справка)
ыстаал- steel (*Rus.* сталь, *from German* Stahl)
ыстаан- pants (*Rus.* штаны)
ыстакаан- glass (dishware) (*Rus.* стакан)
ыстаналаа- to jump
ыһар массыына- sower, sowing machine
ыһыы- crop
ыт- dog
ыт- to shoot
ытаа- to cry
ытааччы- shooter, marksman
ытыр- to bite
ыччат-youth

Ә

эбэ- grandmother
эбэтэр- but, however, instead of
эбиэс- sheep (*Rus.* овёс)
эбиэт- lunch (*Rus.* обед)
эбиэттээ- to have lunch
эдэр- youth
элбэх- much, many
элиэ- kite (bird)
эм- to suck
эмчит- pharmacist, pharmacy worker
эмиэ- also, again
эмис- (*adj.*) fat, greasy
эмискэ- suddenly
эмп- medicine
эмтиэкэ- pharmacy
эмтээ- to cure, to treat
эмээхсин- old lady
эн- you (*sing.*)
эр- husband
эр киһи - man
эрбии- saw
эрбээ- to saw
эрдии- oar, paddle
эрдэ- early
эргэ- old, ancient

эриэн - mottled
эриэппэ- turnip (*Rus.* репа)
эрт- to row, to paddle
эһиги - you (*pl.*)
эһэ - grandfather
эһэ - bear
эт - meat
эт - to say
этинг - thunder
этингнээх самыыр- thunderstorm
этэрбэс- shoes with a soft sole